

Lukas kapitel 7. Övers och komm: Bo Giertz

Evangelium enligt Lukas Kapitel 7 Centurionen med den stora tron (Luk 7:1–10)

Översättning

När han slutat sitt långa tal till folket, gick han in i Kapernaum. Där fanns en centurion som hade en tjänare han satte stort värde på. Nu var tjänaren sjuk och låg för döden. När centurionen fick höra om Jesus, sände han några av judarnas äldste till honom och bad honom komma för att rädda livet på tjänaren. De kom till Jesus, och de bönföll honom bevakande och sade: Han är värd att du gör honom den tjänsten. Han älskar vårt folk och det är han som har byggt synagogan åt oss. Då gick Jesus med dem. När han nästan var framme vid hans hus, skickade centurionen några vänner till honom och lät säga: Herre, besvara dig inte. Jag är inte värd att du går in under mitt tak. Därför tyckte jag inte heller att jag själv kunde komma till dig. Men säg bara ett ord, så blir pojken frisk. Jag är själv en man som står under befäl, och jag har soldater under mig. Till en säger jag "Gå" och han går, till en annan "Kom", och han kommer, och till min betjänt "Gör så", och han gör så. När Jesus hörde detta, häpnade han och sade till allt folket som följde honom: Jag säger er: En så stor tro har jag inte funnit hos någon i Israel. Och de som var utskickade vände tillbaka och fann att tjänaren var frisk.

Kommentar

Centurionerna var stommen i den romerska armén. De hade börjat som meniga legionärer och tjänat sig upp, tills de nådde slutmålet för den karriär som var möjlig för dem: att få befäl över en centuria, en avdelning på hundra man. Denne centurion stod emellertid inte direkt i romersk tjänst. Herodes Antipas hade romarnas tillstånd att hålla en egen liten armé, men troligen var den som hos andra romerska vasaller organiserad och utrustad efter romerskt mönster. Kanske stod den också under befäl av romerska "rådgivare". I varje fall var denne centurion ingen jude. Han tycks ha hört till dem som "fruktade Gud", som trodde på Israels Gud och kom till synagogans gudstjänster utan att vara omskurna.

Lukas ger oss ett fångslande porträtt av denne fromme hedning. Han har en tjänare – tämligen säkert en slav – som ligger svårt sjuk. Så får han höra att Jesus kommit tillbaka till staden. Han skickar till honom ett par judiska vänner, medlemmar av stadens styrelse ("äldste" som judarna sade). Självt tycker han inte att han vågar komma och begära ett besök av en så märklig gudsman. De förnäma judarna ger honom högsta betyg inför Jesus. Han är en verklig vän av det judiska folket. Han har till och med byggt den nya synagogan. Vi har anledning att tro att det är fråga om den byggnad som drygt hundrafemtio år senare byggdes om och vars ruiner man idag kan se i Kapernaum.

Jesus följde alltså de äldste till centurionens hus. Men under tiden har den gode mannen börjat undra om han begärt för mycket. Han vet ju vilka betänkligheter en jude kan ha mot att gå in till en hedning. Alltså skickar han ännu ett par vänner. De förklarar varför han inte själv har kommit. Han är inte värdig. Inte heller är han värdig att en så stor profet går in under hans tak. Det räcker om Jesus vill säga ett enda ord.

Detta är poängen i denna berättelse. Lukas målar för oss bilden av en stor tro, större än den som Jesus fann hos någon av sina landsmän. Det som utmärker den är två saker. Den tror inte stort om sig själv. Medan centurionen uttryckligen får det betyget av sina granntyckta judiska vänner, att han är värdig all den hjälp Jesus kan ge, så säger han själv: Jag är icke värdig. Samtidigt har han en obegränsad tilltro till Jesus och hans makt att hjälpa. Sådan är den stora tron.

Själva undret är ingen huvudsak för Lukas. Han nämner inte ens att Jesus sade något ord eller gav något löfte, som innebar att tjänaren skulle bli frisk. Att Jesus kunde bota någon som han inte sett, var inte något problem för Lukas eller för någon av dem som förstått att han kom från Gud och ägde Guds makt. Gud är allestädes, hans ord skapar och förvandlar, både nära och fjärra. problem blir detta först när man försöker inordna Jesus i våra vanliga kategorier och ser honom som ett religiöst geni, som i princip levde och verkade på samma villkor som andra människor och som på sin höjd kunde bota genom psykisk påverkan, när han kom i personlig kontakt med någon.

Matteus återger denna berättelse i den versionen att centurionen själv gick Jesus till mötes. Det är möjligt att Matteus gjort det helt enkelt för att korta ned berättelsen. Det finns andra exempel på att han tillåter sig att förenkla ett händelseförlopp för att koncentrera det kring någon väsentlig punkt (t ex i berättelsen om Jairus och hans dotter).

Änkans son i Nain (Luk 7:11–17)

Översättning

Litet längre fram hände det att han kom vandrande till en stad som hette Nain tillsammans med sina lärjungar och en stor folkhop. När han närmade sig stadsporten, bar man just ut en död. Han var sin mors ende son, och hon var änka, och det var mycket folk ur staden som följde henne. När Herren fick se henne, greps han av medlidande och sade till henne: Gråt inte. Så gick han fram och rörde vid bären, och bärarna stannade. Och han sade: Unge man, jag säger dig: Stå upp! Den döde satte sig upp och började tala, och han gav honom åt hans mor. Men alla greps av fruktan och prisade Gud och sade: "En stor profet har uppstått ibland oss" och "Gud har besökt sitt folk". Och ryktet om honom gick ut över hela Judeen och alla länderna runt omkring.

Nain låg en mil sydost om Nasaret, ett par dagsleder från Kapernaum. Tidsbestämningen är återigen obestämd. Lukas hämtar

berättelse ur det stoff, som han är ensam om att återge.

Att Jesus uppväckte döda förutsätts som allmänt känt i det svar han ger Döparens lärjungar. Det följer strax efter den här berättelsen. Kanske har Lukas just därför fogat in den här. Han ville ha ett exempel på vad Jesus menade.

Detta exempel är också typiskt. Jesus handlade av medlidande. Döden hade slagit till på ett sätt som kändes brutalare och mera meningslöst än annars. Överallt i Nya Testamentet uppfattas döden som en fiende, något som inte borde vara, något som vi behöver fräslas ifrån. Men Jesu uppgift var inte att uppväcka döda, utan att göra dödens makt om intet och ge alla möjlighet till uppståndelse och evigt liv. När han någon gång återgav livet åt en död, skedde det av barmhärtighet och som ett tecken på att Guds rike var nära och att den messianska tiden hade kommit. Så uppfattade också folket det som skedde i Nain. Gud hade ”besökt sitt folk”.

Scenen är judisk och orientalisk. Den som dött begrovs i regel samma dag. Han begrovs utanför staden. Följet drar alltså ut genom stadporten. Det är ett stort följe eftersom många har velat visa sitt deltagande med den stackars änkan. Man kommer inte under tystnad som i ett svenskt begravningsståg, utan under gälla och hjärtskärande verop. Den döde bärs på en bår. Grundtextens ord betyder kista, men kistan bestod i regel av en öppen bår, där den döde låg i sin svepning. Jesus och Döparen (Luk 7:18–30) Översättning

Johannes lärjungar berättade för honom om allt detta. Då kallade han på två av dem och skickade dem till Herren för att fråga: du den som skulle komma, eller skall vi vänta på en annan? De två kom till honom och sade: Johannes Döparen har skickat oss till dig. Han frågar: Är du den som skulle komma? Eller skall vi vänta på någon annan? Just då gjorde Jesus många friska från sjukdom och plågor och onda andar, och många blinda gav han deras syn. Och han svarade dem: Vänd tillbaka och berätta för Johannes vad ni ser och hör: Blinda får sin syn och lama går, spetälska blir rena och döva hör, döda står upp igen och för fattiga förkunnas evangelium. Och salig är den som inte tar anstöt av mig.

När de som var utskickade av Johannes hade gått, började Jesus tala till allt folket om Johannes: Vad gick ni ut i öknen för att se? Ett vassrör som vajar i vinden? Eller vad gick ni ut för att se? En man i fina kläder? Dem som lever i prakt och lyx, dem finner ni vid kungahoven. Men vad gick ni då ut för att se? En profet? Ja, säger jag er. Och ännu mer än en profet! Han är den om vilken det står skrivet:

Se, jag sänder min budbärare framför dig,
som skall bereda vägen för dig.

Jag säger er: Bland dem som är födda av kvinnor finns ingen som är större än Johannes. Men den som är minst i Guds rike är ännu större än han. Och allt folket, också publikanerna, gav Gud rätt när de lyssnade, och lät sig döpas med Johannes dop. Men fariseerna och de lagkunniga gjorde om intet den goda avsikt Gud hade med dem och lät sig inte döpas.

Kommentar

Johannes Döparen hölls fängslad. Det var på slottet Machérus, borta på andra sidan av Döda Havet, om vi får tro den judiske historieskrivaren Josefus, som var en yngre samtida till Lukas. Döparen tycks ha behandlats med en viss respekt. Markus säger att Herodes tog intryck av hans ord. Tydligt fick han också ta emot besök. Alltså kunde han få nyheter om Jesus.

De måste ha väckt hans undran, en undran som han delade med många fromma judar och som inte heller Jesu lärjungar var fria ifrån. De hade tänkt sig Messias alldeles annorlunda. Döparen hade själv sagt det. Han skulle ”noga städa sin loge”. Han skulle göra upp med syndarna i Israel. Guds rike skulle komma. Det arameiska ord som man använde, när man talade om Guds rike, betyder ”Guds herravälde”. Men det såg inte ut som om Gud skulle ta makten där borta i Galileen.

Alltså sänder Johannes två av sina lärjungar för att fråga rakt på sak. De får svar. Svaret är en hänvisning till ”tecknen” till det som sker inför allas ögon. Förstår man dem rätt, så vet man besked. Inte så att Jesus måste vara Messias därför att han gick under. Utan därför att dessa gärningar var just de, som Skriften skildrade som Guds gärningar i den messianska tiden. Jesus anspelar i sitt svar direkt på några ord hos profeten Jesaja (35:5 f; 61:1). Och det största och väldigaste tecknet, som han nämner som kronan på verket, är detta att evangelium, det glada budskapet om Riket, predikas för de ”fattiga”, de små och förbisedda, de stilla i landet. Jesus säger alltså icke direkt vem han är. Inte heller anför han gärningarna som förnuftsensliga bevis. Men för dem som frågar efter Gud och tror på hans ord är de bevis nog. Men tron måste finnas där för att se det. Här finns en ”anstöt”, något som kan bli en människa till fall. Det kan inte undgås. Det finns ingen annan väg. Man kan inte övertyga någon på det viset, att man bevisar för det kallt iakttagande förnuftet att Gud finns. Det blir alltid fråga om ett ställningstagande i hjärtat, där man ”ger Gud rätt” som Jesus säger. Och Jesus tillägger: Salig är den som inte tar anstöt. Han vet risken. Han har medkänsla med dem som står i valet. Men han kan inte befria dem från det.

Döparen hade velat veta vem Jesus var. Jesus har givit sitt svar. Och nu går han över till att tala om vem Döparen är. Hans ord är lika målande som nyss, fulla av konkreta bilder, inte utan ett stänk av humor. Han påminner folket – av vilka många tydligt varit med vid Jordan och hört Döparen – om den mäktiga rörelse som gick igenom landet. Vad var det man sökte? Inte det vanliga, inte en smidig och följsam ledare som förstod hur vinden blåste och visste vad folk ville höra. Inte heller en av dem som lyckats och blir föremål för en avundsjuk beundran där han går omkring i fina kläder och lever i lyx. Nej, man förstod att här talade en profet. Och ännu mer än en profet var han, större än alla Guds talesmän som gått före honom, störst bland alla människor som förts på jorden. Och ändå mindre än den minsta i Guds rike!

Med Guds rike kommer nämligen något som aldrig funnits förr på jorden. Det är fråga om en ny värld med ett nytt förhållande mellan människorna och Gud. I den gamla världen är alla ”födda av kvinnor”. I den nya är de också födda av Gud, födda på nytt. Hur detta kunde ske redan nu, inom ramen för den gamla världen, innan Gud gjort allting nytt, det var ett av de problem som lärjungarna skulle få grubbla över och inte började förstå på allvar förrän efter uppståndelsen.

Johannes hade varit härolden som gick före och ropade ut budskapet om det som skulle ske. Folket hade förstått det. Till och med publikaner hade gjort bättring. Men folkets andliga ledare hade inte velat förstå. De gjorde om intet de goda planer Gud hade med dem. Det kan nämligen en människa göra.

Otron blir aldrig nöjd (Luk 7:31–35)

Översättning

Vad skall jag nu likna människorna i detta släkte vid? Vem är de lika? De är som barn som sitter på torget och ropar till varandra:

Vi har spelat flöjt för er,
men ni ville inte dansa.

Vi sjöng sorgesång,
men ni ville inte gråta.

Johannes Döparen har kommit, och han varken äter bröd eller dricker vin, och då säger ni: Han är besatt. 34Nu har Människosonen kommit, och han både äter och dricker, och nu säger ni: Titta vilken frossare och vindrinkare — god vän med publikaner och syndare! Men Visheten fick rätt av alla sina barn.

Kommentar

Många hade gjort bättring, också sådana som man inte väntat. Men den stora massan av folket följde sina andliga ledare. Och Jesus ger med bister humor en bild av den mentalitet, som aldrig är nöjd med Gud och hans tjänare. Inför Gud kan människor vara som trilska barn på misshumör. Vad man än föreslår dem och ställer till med, passar det dem inte. Och orsaken sitter hos dem själva. Därför passade dem inte Johannes med hans stränga försakelse och inte heller Jesus med hans öppenhet för Guds goda gåvor. På båda hållen anade de Guds närhet, en kärlek som grep efter dem och ville äga dem helt. Den ville de inte fångas av. Men det sade de inte. Därför blev deras ursäkter och deras kritik så motsägande och ologiska.

Åter gäller det att ”ge Gud rätt”. Visheten får rätt av sina barn. ”Visheten” är den Guds vishet, som Gamla Testamentet talar om med ord som ibland påminner om Kristus. Det är Guds frälsningsplan och frälsningsvilja, den som ytterst styr världsloppet mot sitt mål. Här har nu Visheten kommit till jorden. Och den får rätt – av somliga. Därmed visar de att de ”är av sanningen” och ”gör sanningen”, som Johannes uttrycker saken (Joh 3:21; 19:37). Därför kommer de till ljuset. Den kärlek som kommer av förlåtelsen (Luk 7:36–50)

Översättning

En av fariseerna bjöd honom till en måltid hos sig, och han gick in till honom och tog plats vid bordet. Nu fanns det i den staden en synderska, och när hon fick höra att han låg till bords i fariséens hus, tog hon en alabasterflaska med välluktande olja och kom och ställde sig gråtande bakom hans plats vid hans fötter. Hon vätte dem med sina tårar och torkade dem med sitt hår. Så kysste hon hans fötter och smorde dem med oljan. När fariséen som bjudit honom fick se det, sade han för sig själv: Vore den mannen en profet, skulle han veta vad den kvinnan som nu rör vid honom går för, och att hon är en synderska. Då vände sig Jesus till honom med orden: Simon, jag har något att säga dig. Han svarade: Mästare, säg det.

Två män stod i skuld hos samme långgivare. Den ene var skyldig fem hundra denarer, den andre femtio. Då de inte kunde betala, efterskänkte han skulden för dem båda. Vem av dem kommer nu att älska honom mest? Simon svarade: Den som fick mest efterskänkt, antar jag. Då sade han till honom: Rätt svarat. Och vänd mot kvinnan sade han till Simon: Ser du denna kvinna? Jag kom in i ditt hus och du gav mig inget vatten till mina fötter. Men hon har fuktat mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt hår. Någon hälsningskysst gav du mig inte, men hon har oupphörligt kysst mina fötter, ända sen hon kom in här. Du smorde inte mitt huvud med olja, men hon har smort mina fötter med doftande salva. Därför säger jag dig: Hennes många synder har blivit förlåtna. Hon har ju också visat stor kärlek. Men får någon litet förlåtet, så älskar han också litet. Sen sa du till kvinnan: Dina synder är förlåtna. Då började bordsgästerna säga för sig själva: Vem är han som till och med förlåter synder? Men han sade till kvinnan: Din tro har frälst dig. Gå i frid.

Kommentar

Åter berättar Lukas en episod, som han ensam har bevarat åt oss. Visserligen har man velat påstå att vi här har en starkt omgestaltad variant av berättelsen om Maria i Betania, som smorde Jesu fötter med dyrbar, äkta nardus. Markus och Matteus talar i det sammanhanget också om en alabasterflaska. Men det väsentliga innehållet i berättelserna är helt olika. I Betania är det fråga om en hängiven lärjunge, som ger Jesus sin hyllning och omedvetet föregriper hans begravning. Här är det fråga om en botgörerska som får bli ett exempel för en egenrättfärdig farisé. Att värden i Betania (enligt Matteus och Markus) hette ”Simon den spetälske” bevisar ingenting. Simon var ett mycket vanligt namn. Två av de tolv hette ju så. Och att det talas om en alabasterflaska är ganska självklart. Det var den vanliga förpackningen för den parfymade olja, som

hörde till tidens toalettartiklar. Alabaster är nämligen en mjuk bergart (ett slags gips) som är lätt att skulptera och därför lämpade sig till småflaskor på denna tid, då glas var sällsynt och porslin var okänt. Till enklare varor använde man lergods, finare förvarades i alabasterflaskor. De var så vanliga att ”alabaster” kom att bli namnet på en liten flaska. Det måste ha funnits mängder av dem också i Palestina. Det är en vanföreställning att vår kunskap om Jesus går tillbaka på ett litet fåtal av fakta och att förekomsten av ett namn som Simon eller en alabasterflaska i två olika berättelser måste bero på att det från början rör sig om samma berättelse, som sen omgestaltats till varianter med helt olika syftning och innehåll. Det är inte sannolikare än att två olika berättelser om ett svenskt statsråd måste gå tillbaka på samma händelse, om det i dem båda förekommer en man som heter Svensson och en ung dam i jeans och träskor.

Lukas berättar alltså att Jesus är gäst hos en farisé. Enligt österländsk sed kan människor titta in. Så kommer en ”synderska”, troligen en prostituerad, och ställer sig bakom Jesus. Som vanligt vid mera formella måltider ligger man till bords på låga soffor. Man stöder sig på vänster armbåge, och har fötterna utsträckta utåt rummet. Kvinnan gråter, Jesu fötter (som är bara; sandalerna har han lämnat vid dörren) och torkar dem med sitt hår, kysser dem och börjar smörja dem med oljan (eller salvan) som hon har i sin flaska. Även en berömd rabbin kunde någon gång hyllas av människor som kysste hans fötter. Men kvinnans uppträdande var uppseendeväckande. Värden på stället drog sina slutsatser. Hans gäst kunde omöjligen vara en profet. I så fall skulle han inte ha tillåtit en sådan kvinna att bära sig åt på det viset. Men Jesus svarar med en liknelse om två skuldsatta som får allt efterskänkt, den ene tio gånger så mycket som den andre. Vem blir mest glad i sin välgörare? Värden svarar – litet avmätt – att det bör vara den som fått mest efterskänkt. Och Jesus gör tillämpning. Så är det när Gud förlåter. De rättfärdiga, som klarar det mesta själva och bara behöver lite överseende, de älskar också litet. Men som vet sig ha stora synder och behöver mycket förlåtelse, han älskar också mycket. Som bevis pekar Jesus på kvinnan och jämför hennes handlande med det korrekta men reserverade sätt på vilket han blivit mottagen av den rättfärdige Simon.

Det ovanliga i kvinnans uppträdande hänger samman med det ovanliga i hela situationen. Gud har besökt sitt folk, Guds rike bryter in i vardagen med oanade möjligheter. Orientalen reagerar mer impulsivt än vi. I det fallet finns det en likhet med händelsen i Betania, fast bakgrunden och innehållet i händelsen är så olika. I båda fallen ställs den avmätta återhållsamheten mot kärlekens slöseri. Fariséen snålar på kärleken av fruktan att göra något som hans parti skulle ogilla. Kritikerna i Betania snålar på pengarna med en högst förnuftig motivering. Men Jesus försvarar i båda fallen den hängivenhet som vågar ta sig uttryck helt vid sidan av vårt vardagsförnuft.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt
Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Lukas evangelium